

FOLCLORUL MUZICAL ROMÂNESC ÎN MUZICA CONTEMPORANĂ.

FORMULA POZITIVĂ ZDOB ȘI ZDUB

Trăim într-un prezent în care efectele globalizării se răsfrâng asupra tuturor aspectelor vieții noastre, inclusiv asupra muzicii pe care o ascultăm. Muzica creată în prezent are ca scop unic atragerea cât mai multor consumatori din toate colțurile pământului, indicându-ne un singur lucru: muzica a devenit un produs al capitalismului, menit să aducă un profit substanțial atât celor care o produc, o interpretează, dar și celor care o promovează. Acest lucru a fost posibil doar cu ajutorul tehnologiei, care a evoluat enorm în ultimele decenii și care ne-a schimbat radical stilul de viață și modul cum ne raportăm la aceasta.

Datorită necesității muzicii de a ține pasul cu toate schimbările lumii contemporane, s-au realizat numeroase hibridizări ale genurilor muzicale, în zilele noastre nemaiputând fi vorba despre un stil muzical pur. Astfel, observăm apariția unor noi stiluri precum rock-ul simfonic, folk rock, punk jazz, rap metal, ska punk și multe altele. Genurile muzicale cele mai „reuite” și mai populare de la noi din țară, rezultate din îmbinarea a două genuri muzicale diferite, sunt: în primul rând, cel de underground folclor, care mixează elemente din folclorul muzical românesc cu sound-uri de hip-hop, dubstep și trip-hop și, în al doilea rând, cel etno-rock, care combină hardcore-ul și folclorul într-un mod inedit și spectaculos.

Stilul rock poate fi considerat ca fiind „mediul” cel mai propice în care folclorul s-a putut reinventa, dând naștere unor formații care au reușit să schimbe percepția despre vechi și nou, să creeze o punte de legătură între tradițional și actual. Exemple de astfel de formații ce au reușit să reînvie folclorul într-o formulă nouă sunt Phoenix, Dirty Shirt, Bucovina, Negură Bunget, Bucium și Zdob și Zdub.

Zdob și Zdub, acești moldoveni ce s-au născut „într-o zi cu voie bună”¹, încântă publicul românesc și cel de peste hotare de mai bine de 20 de ani cu sound-ul lor specific, efervescent, ce combină hardcore-ul cu elemente etno, folclorice, hip-hop, drum'n'bass și punk.

Începându-și activitatea în anul 1993, în Strășeni, Republica Moldova, cei 6 membri, în frunte cu Roman Iagupov, solistul carismatic și vivace – trăsături care, de altfel, îi caracterizează pe toți cei din formație – au schim-

bat percepția despre folclor și muzica tradițională, transformând-o în ceva unic și excepțional. Dragostea pentru „muzica etnică”, așa cum îi spune liderul trupei², dar și pasiunea pentru muzica rock, a dat naștere acestui hardcore moldovenesc, un stil de muzică mulțumită căruia „Zdubii” au reușit, de-a lungul anilor, să cucerească sufletele a numeroși fani.

Având în discografia lor un număr de nouă albume propriu-zise, cel mai recent dintre ele lansat în anul 2019, și cam tot atâtea albume ce conțin versiuni ale pieselor în limbile rusă și engleză, putem spune că Zdob și Zdub au o activitate muzicală intensă, acest lucru denotând pasiunea și entuziasmul, dar și munca depusă de dragul muzicii: „fără multă muncă nu ai cum să reușești să faci ceva cap-coadă”³, spune Roman.

Formula pozitivă Zdob și Zdub, așa cum le place acestora să se prezinte adesea, a susținut un număr formidabil de concerte și de turnee, atât la noi în țară, cât și în străinătate, oferind, de fiecare dată, publicului reprezentării spectaculoase. Plini de energie și de creativitate, Zdubii reușesc să surprindă cu fiecare apariție și cu fiecare album pe care îl lansează. Pentru inspirație nu își fac probleme, pentru că sunt destul de încrezători în ei și în ceea ce pot face, motiv pentru care cântecele lor sunt atât de diversificate, fiecare piesă având un sound aparte, o temă și versuri pe măsură: „Din punct de vedere creativ pentru noi nu a fost complicat să fim diverși la fiecare album. Mereu există niște «găselnițe» ce ne inspiră⁴. Eu consider că un atu pe care un artist bun îl are este acela de a găsi inspirația necesară actului creării în tot ceea ce îl înconjoară și în tot ceea ce experimentează în viața de zi cu zi. De altfel, Roman susține: „Viața: turneele, concertele, drumețiile. Tot ce ne înconjoară face ca intuiția să lucreze și să apară idei interesante. Cărțile, filmele, personalitățile deosebite, la fel, ne inspiră!”⁵

Găsind formula pozitivă, echilibrul perfect dintre folclor și muzica rock, îmbinându-le și cu elemente aparținând altor stiluri mai deosebite (african, indian etc.), cei șase moldoveni sunt unici prin ceea ce fac, prin stilul specific care i-a consacrat.

„Totul a început de la piesa «Hardcore moldovenesc»”, a afirmat Roman în cadrul concertului aniversar din anul 2016 (20 de ani de Zdob și Zdub), de la Arenele Romane. Cântecul, lansat inițial în anul 1997 pe albumul cu același titlu (pentru că este și o a doua variantă a piesei, „Hardcore moldovenesc II”), reprezintă piesa *statement* a fenomenului Zdob și Zdub. Aceasta a luat naștere din dragostea pentru folclorul românesc, din dragoste pentru muzica tradițională și din respect pentru tot ceea ce înseamnă valori locale.

Dacă acordăm atenție versurilor acestei melodii, deși la o primă ascultare credem că nu conțin atât de multă substanță, observăm că Zdubii fac o prezentare „clasică” a românilor, cu toate stereotipurile care ne-au făcut „cunoscuți”. Astfel, noi suntem cei care „am fost la bodegă/și am băut jin!”, care „am făcut mămăligă/și am băut jin!”, „am construit casa mare/și am băut jin!”, „noi am mâncat brânză de oaie/și am băut jin!”. În cea de-a doua variantă a piesei, din anul 1999, noi, românii, suntem cei care: „am fost la reactor, la mare/și am băut jin!”, „am furat pătlăgele/și am băut jin!”, „am dormit sub stele afară/și am băut jin!”, „am făcut pește cu mujdei/și am băut jin!”. Chiar și când Zdubii au fost „la Europa cu tabăra noastră” (cu formația lor, adică), tot vin au băut și până și atunci când au „dansat pe scena mare”, ghiciți ce, tot vin s-a băut. Din acest cântec realizăm că noi românii, ca popor, indiferent ce acțiuni întreprindem, încununăm totul cu un pahar, sau mai multe, de vin. Foarte amuzant este faptul că, deși în tot cântecul se vorbește despre cum bem vin, noi nu suntem „bețivani”, ci doar ne place să ne „cinstim”. Cu alte cuvinte, ne place viața și merită să ciocnim câte un pahar pentru ea. Eu consider că, prin sinceritatea exprimată în acest cântec, Zdob și Zdub a pus în evidență, să recunoaștem, câteva dintre „trăsăturile” noastre ca popor, ceea ce denotă că artiștii au avut ca sursă de inspirație realitățile culturii noastre locale, comportamentul și tiparele românilor. Este bine știut faptul că melodiile Zdubilor sunt compuse prin raportare la valorile autohtone, și nu puține au fost cântecele în care s-au folosit de mitologia locală și de alte legende, precum și de alte motive românești. Această formație se bucură de „supremație” asupra acestui gen, ei fiind cei mai cunoscuți pentru genul hardcore moldovenesc.

Genul hardcore caracterizează majoritatea cântecelor lor, prin *boost*-ul de energie și ritm alert, care te fac să sari și să dai din cap, ca un adevărat rocker. Acest folclor extrem, dacă îi putem spune așa, este produsul unei trupe pline de vitalism și de pasiune. Zdob și Zdub și-au luat titlatura de orchestră, precum multe grupuri folclorice de la noi din țară și din Republica Moldova, iar energia încapsulată în piesele lor izbucnește exact ca o rachetă, care, în loc de combustibil, folosește strigăturile specifice cântecelor tradiționale de joc și voie bună.

Un alt aspect pentru care Zdob și Zdub sunt extrem de apreciați este acela că în videoclipurile pieselor lor preferă

să portretizeze viața de la sat și includ oameni de la țară pentru a promova viața rurală, cu tot ceea ce are mai frumos și mai curat de oferit. Un exemplu de astfel de piesă este „Moldovenii s-au născut”. Acest cântec vorbește despre cum au ajuns moldovenii să apară ca națiune și despre locurile minunate în care Dumnezeu i-a așezat. În videoclipul piesei ni se prezintă un italian care ajunge în Chișinău cu dorința de a afla unde trăiește faimoasa bunică care bate toba. Cetățeanul italian ajunge în cele din urmă în satul bătrâne și descoperă frumusețea vieții rurale, cu dansurile populare, și chiar învață cum să fie moldovean. Până și membrii formației apar cântând desculți și cu căciuli de blană specifice portului tradițional, într-o cameră, care este de fapt studioul trupei, cu tot felul de carpete ce acoperă podeaua și câteva dintre instrumente.

Una dintre cele mai cunoscute melodii ale lor, de către toate generațiile, melodie care, la fel, îmbină cele două stiluri muzicale, este „DJ Vasile”. Pe lângă instrumentele specifice muzicii hardcore, Zdubii folosesc și instrumente tradiționale precum fluier, vioară, contrabas și, în această piesă, chiar sunt invitate să cânte surorile Osoianu, tot din Republica Moldova, care formează un ansamblu folcloric în familie. Folclorul și muzica rock sunt alăturate platanelor DJ-ului Vasile, care, de la existența simplă a trailului românesc, este pregătit să cucerească Hollywood-ul (așa cum apare în finalul videoclipului).

Instrumentele tradiționale fac parte integrantă din toate cântecele formației și farmecul creat de acestea, atât ascultându-le în înregistrări, dar mai ales live, nu se compară cu nimic altceva. Fiecare membru al trupei, pe lângă instrumentul principal la care cântă, știe să mânuiască și instrumente tradiționale. Astfel, Roman, pe lângă a fi solistul principal, cântă și la fluier, ocarină, turuiac, iorgafon, drâmbă, buhai, tărtăcuță, cimpoi, telincă, dobă. Mihai, basistul, cântă și la cobză, sitar și mandolină. Valeriu cântă la trompetă, fluier, cimpoi, iar Victor interpretează la trombon, scripcă, acordeon, caval, fluier și melodică.

O piesă multietnică este „Balkana mama”, care reprezintă, de fapt, o reinterpretare în limba rusă a binecunoscutei melodii din repertoriul folcloric românesc „La cârciuma de la drum”. Această reinterpretare cu accente balcanice debordează de energie și poftă de viață și vine după o colaborare asemănătoare, când, în anul 2016, Zdob și Zdub a mai scos o variantă modernă a cântecului „La cârciuma de la drum”, de data aceasta cu Skizzo Skillz. „Nunta extremală” este o piesă compusă de Zdob și Zdub ce descrie nunta tipică de la țară, cu alai, lăutari, dans și voie bună. Pe lângă cântecele pline de viață, Zdubii au abordat și stilul doinei, în piesa „Doina haiducului” (în ambele sale variante), spre exemplu. Aceasta este o baladă rock, o compoziție liniștită, care descrie viața unui haiduc, personaj tipic atât în legendele țării noastre, cât și în cele din întreaga zonă balcanică.

Balada *Miorița* a fost regândită de către trupa moldovenească și transformată din stilul tipic al baladei în cel hardcore, cu accente hip-hop, în piesa „Miorița”, unde limba română se împletește cu cea engleză, iar versurile baladei tradiționale sunt îmbinate cu realitățile vremii: „Pe-un picior de plai/ Let's get high”, „R'n'B-uța/ Lasă-n drum căruța/ E-o horă cu DJ/ Joacă băsmăluța”. Surorile Osoianu sunt prezente și în acest cântec, pentru a oferi culoarea tipică muzicii populare românești. Cei șase Zdubi au reușit să transforme până și unul din dansurile tradiționale, și anume sârba, într-o piesă hardcore, în „Sârba lui Mihai”. Cântecele păstrează ritmul și specificul sârbei și reușește să se îmbine perfect cu energia și dezinvoltura hardcore-ului, dar și versurile păstrează caracteristica tradițională. Un alt dans tradițional, hora, de această dată, a devenit „Hora cosmică”, unită sub aceleași influențe menționate până acum, dar și cu hip-hop: „Zboară Zdubii înspre Marte/ Satul a rămas jos departe”, „Hai destupă butoiașul/ Scoate, nene, măi, fluierașul/ Toarnă, toarnă vinul în pahare/ Toată lumea în picioare/ Bate hora mare”, „Toată lumea, hai la joc”, „Everybody, hai la horă/ Hora cosmică cu foc/ Hora noastră din Moldova/ Toată lumea, hai la joc!”

Unul dintre motivele pentru care am o apreciere deosebită pentru Zdob și Zdob este colaborarea pe care aceștia o au cu orchestra „Lăutarii” din Chișinău, condusă de maestrul Nicolae Botgros. Zdubii au interpretat câteva dintre cele mai cunoscute piese ale lor în cadrul concertului „Potcoava de aur”, ediția a XII-a, din anul 2017, la Chișinău (unde au fost invitate să cânte împreună cu aceștia și surorile Osoianu). Combinația extraordinară dintre muzica folclorică, instrumentele tradiționale la care cântă orchestra și hardcore-ul Zdubilor, chitările și tobele, a creat ceva unic, care nu face altceva decât să accentueze respectul și admirația fanilor față de acești artiști nemaipomeniți. Un contrast plăcut vederii este acela al combinației între rock și tradițional la nivel vestimentar, în care membrii orchestrei „Lăutarii” sunt îmbrăcați în costume tradiționale, iar cei de la Orchestra Zdob și Zdub (deși Roman pare că dorește să păstreze anumite elemente ale portului național, cum se poate vedea în majoritatea concertelor live pe care le susține trupa) apar ca niște rockeri. De apreciat este faptul că Zdob și Zdub, deși au și variante în limba rusă ale majorității cântecelor, cântă deseori în limba română, atunci când susțin concerte în țările slave. De aici rezultă respectul pe care aceștia îl au față de limba română și față de cultura și tradiția noastră. Mai mult decât atât, Zdubii dau dovadă de devotament față de folclorul românesc și rămân fideli intenției de a răspândi folclorul nostru adevărat tuturor oamenilor, indiferent de țara și de naționalitatea pe care o au. Aceștia ar fi putut oricând să apeleze la trend-ul versurilor scrise în limba engleză cântate de artiști români, pentru a atinge primele locuri din clasamentele naționale, și de ce nu, din cele internaționale, însă preferă

să rămână autentici și fideli graiului moldovenesc. Astfel, dacă lăsăm deoparte albumele înregistrate în limba rusă sau engleză (care, de altfel, sunt neoficiale) și câte un vers în aceste limbi străine amestecat cu graiul nostru, observăm că piesele celor de la Zdob și Zdub sunt în limba română.

Pentru mine este o mare bucurie că am reușit să îi văd și să îi ascult live de câteva ori pe acești artiști excepționali. De la energia pe care o emană, la atmosfera grozavă, voia bună și până la muzica de calitate, concertele lor sunt o experiență care nu se poate uita prea ușor. Este plăcut să observi cum publicul rezonază până la cel mai înalt nivel cu artiștii și cum muzica are puterea de a aduce toate generațiile aproape. Pot spune că Zdob și Zdub a reușit ceea ce nu mulți artiști reușesc să facă. În primul rând, să între în inima tuturor oamenilor, indiferent de vârsta pe care o au, de mediul din care provin și, în al doilea rând, să aducă laolaltă tineri, adulți și vârstnici care să se bucure împreună de muzica frumoasă și de folclorul tradițional, lăsând la o parte toate diferențele (chiar și cele de mentalitate) care ar putea exista.

Unici pentru hardcore-ul moldovenesc, pentru carisma și vitalitatea de care dau dovadă cu fiecare performance, artiștii de la Zdob și Zdub au strâns fani în numeroase țări și sunt apreciați cu adevărat pentru munca pe care o depun. Ideea îmbinării acestor genuri muzicale nu a putut să se ivească într-un moment mai oportun decât acela când, probabil, în țara noastră era cel mai nevoie de acest stil nou. Odată cu influențele muzicale internaționale ce nu încetau să apară pe teritoriul nostru și cu dorința de a ne asemăna Vestului, în perioada imediat următoare dispariției comunismului, muzica se afla într-o situație incertă. Zdob și Zdub a luat folclorul străvechi și l-a oferit înapoi poporului, publicului, într-o manieră inedită, astfel încât să fie și pe gustul iubitorilor de muzică rock, pentru ca, în final, toți oamenii să se bucure de el și să îl aprecieze. Astfel a luat naștere ceea ce, și după mai mult de 20 de ani de activitate, avea să schimbe radical conceptul de muzică folclorică și să te facă să te zbangui, să sari în sus și să dai din cap în adevăratul sens al cuvântului pe horele și sârbele moldovenești.

Note

¹Zdob și Zdub, „Moldovenii s-au născut”, apărută pe albumul *Basta Mafia!*, 2012

²Roman Iagupov într-un interviu de Ana-Maria Prelipcean: „Mereu trebuie să ai curaj și să nu te temi de nimic”, în „iNFO MUSIC. Zi de zi muzică”,

<https://www.infomusic.ro/interviu/zdob-si-zdub-mereu-trebuie-sa-ai-curaj-si-sa-nu-te-temi-de-nimic/>, accesat la 19.02.2020.

³*Ibidem.*

⁴*Ibidem.*

⁵*Ibidem.*

